

РЮНОСКЕ АКУТАГАВА НАНКИНСКИЯТ ХРИСТОС

Превод от японски: Дора Барова, 1986

chitanka.info

1

Това се случи през една есенна нощ. В малка къща в нанкинския квартал Цивандзъ бледо невръстно девойче — китайка, седеше подпряло глава на старата паянтова маса и чоплеше унило динени семки от лакирания поднос пред себе си.

Лампата на масата едва мъждукаше и вместо да разсейва мрака, подсилваше тягостната обстановка в стаята със съдрани тапети. Над застлания небрежно с одеяло тръстиков креват в ъгъла се провисваше пращен балдахин, а от другата страна на масата стоеше стар и сякаш отдавна забравен стол. Освен тях, накъдето и да се обърнеш, човек не би открил нищо, което да внася поне мъничко красота в обстановката.

Въпреки това от време на време девойчето преставаше да чопли семки и устремяваше ведър поглед към отсрещната стена. И наистина върху нея висеше на кука малък пиринчен кръст, а на кръста се очертаваха като смътна сянка контурите на непохватно изваян барелеф — разпнатият Христос с широко разперени ръце. Тихата печал зад дългите мигли на девойчето мигом се разсейваше и в очите ѝ пламваше простодушна надежда. Ала в следващия миг тя отместваше поглед от кръста, въздъхваше дълбоко, отпускате унило рамене под извехтялата черна сатенена роба и отново се залавяше за динените семки.

Девойката се казваше Сун Цинхуа и бе едва на петнадесет години, но всяка нощ приемаше в стаичката си мъже, за да свързва двата края. Сред множеството проститутки в Цинвай имаше, разбира се, доста момичета с външността на Цинхуа, но едва ли би се намерила втора тъй мила и добра. За разлика от другарките си по съдба тя нито лъжеше, нито капризничеше и винаги посрещаше и забавляваше с приветлива усмивка всевъзможните посетители. А получеше ли над обещаното, Цинхуа се радваше от все сърце, че може да ощастливи баща си — единствения си близък човек — с още някоя и друга чашка от любимото му саке.

Вярно, че Цинхуа се държеше така, защото си бе добра и мила по характер. Но имаше още една причина, за която подсказваше кръстът на стената — научена от майка си, вече покойница, Цинхуа от дете изповядваше Христовата вяра.

Между другото през пролетта на същата година един млад японец прекара от любопитство нощта при Цинхуа. Той бе пристигнал в Шанхай за конните надбягвания и използваше случая да се полюбува на красотите на Южен Китай. Захапал пура, японецът прегръщаше нехайно малката проститутка на коленете си, когато изведнъж забеляза изумен кръста и попита на развален китайски:

— Нима си християнка?

— Да, покръстиха ме на пет години.

— А пък се занимаваш с този занаят?

В тона му се долавяше присмех. Но отпуснала гарвановочерната си главица на ръката му, Цинхуа се усмихна с обичайната си ведрата и лъчезарна усмивка и отвърна:

— Без този мой занаят двамата с татко ще умрем от глад.

— Стар ли е баща ти?

— Да... вече едва се държи на крака.

— И все пак... И все пак не се ли боиш, че с този занаят няма да влезеш в рая?

— Не. — Цинхуа хвърли бегъл поглед на кръста и очите ѝ станаха дълбоки и умислени. — Нашият повелител Христос от рая е милостив и сигурно разбира какво ми е на душата... Иначе щеше да е като полицаите от участъка в Яодзякао.

Младият пътешественик се усмихна. После потършува из джоба на самото си, извади чифт нефритови обечки и ги окачи на ушите на момичето.

— Купих ги за подарък в Япония, но ти ги оставям за спомен от тази нощ.

От първата нощ, в която прие в стаята си посетител, Цинхуа черпеше утеха от тази своя увереност.

Но за беда от един месец малката предана богу проститутка боледуваше от злокачествен сифилис. Като научи за това, приятелката ѝ Чен Шенчъ я посъветва да пие отвара от опиум, която спирала болките. После друга нейна другарка по съдба — Мао Инчун, ѝ донесе на драго сърце остатъка си от „Гуанланван“ и „Дзялуми“^[1]. Но макар

да седеше затворена вкъщи и да не допускаше до себе си мъж, кой знае защо Цинхуа не чувствуваше никакво подобрение.

Веднъж Чен Шенчъ се отби да я види как е и най-убедително ѝ препоръча следния начин да се излекува:

— Щом си се заразила от някой клиент, трябва на свой ред, и то час по-скоро, да предадеш болестта другиму. Направиш ли го, само след няколко дни непременно ще оздравееш.

Подпряла глава, Цинхуа седеше с все същото изражение на тиха печал върху лицето. Но думите на приятелката ѝ, изглежда, събудиха любопитството ѝ и тя попита тихо:

— Наистина ли?

— Наистина я. Тя и сестра ми все не се оправяше като теб, но предаде болестта си на един посетител и на бърза ръка оздравя.

— А той?

— Пострада, горкият. Разправят, че дори ослепял.

Чен Шенчъ си отиде, а Цинхуа се отпусна на колене пред разпятието, вдигна очи към разпнатия Христос и зашепна страдна молитва:

— Повелителю, Исусе Христе, ти, който си на небето. Върша тоя срамен занаят, за да изхранвам баща си. Но с това петня само себе си и не причинявам никому зло. Ето защо все си мислех, че като умра, непременно ще ида в рая и такава, каквата съм. Но ето че вече не мога да продължа занаята си, без да предам болестта си на някой клиент. Значи дори да умра от глад — а тогава и болестта ми ще премине, — не бива да пускам в постелята си нито един мъж. Пристъпя ли думата си, ще навлека беда на невинен човек. Но аз, господи, съм все пак жена. И като нищо мога някога да се поддам на изкушение. Повелителю, Исусе Христе, който си на небето! Опази мен, грешницата! Освен теб си нямам друга опора в живота!

Откакто реши това, каквото и да ѝ приказваха Шенчъ и Инчун, както и да я увещаваха, Цинхуа не допускаше вече до себе си мъж. А случеше ли се да я посети някой от постоянните ѝ клиенти, тя само пушеше и бърбеше с него, но за нищо на света не отстъпваше пред желанието му.

— Болна съм от страшна болест и ако ме докоснете, ще се заразите — казваше винаги Цинхуа, когато някой пиян посетител се опиташе да я обладае насила, и не се срамуваше да покаже и

доказателства за болестта си. Затова лека-полека клиентите ѝ престанаха да се отбиват при нея и животът ѝ ставаше от ден на ден все по-тежък...

През онази есенна нощ тя седеше облакътена на масата и гледаше унесено пред себе си. Никой, разбира се, нямаше да почука на вратата ѝ. А времето летеше, нощта ставаше все по-дълбока и единственият звук, който долиташе до ушите ѝ, бе песента на спотаило се нейде щурче. На всичко отгоре от каменния под на неотоплената стая се надигна студ и накваси като вода най-напред сивите ѝ сатенени пантофки, сетне и изящните ѝ крачета в тях.

Цинхуа гледаше унесено мъждивата светлина на лампата, но по едно време потръпна цялата, почеса се зад ухото, на което висеше нефритовата обечка, и потисна една лека прозявка. В същия миг боядисаната врата се отвори рязко като от силен тласък и в стаята връхлетя, залитайки, непознат чужденец. Може би защото вратата изведнъж зейна, пламъкът на лампата лумна и озари стаята със странна ръждивочервеникава светлина. Облян от тази светлина, гостът залитна към масата, но успя все пак да запази равновесие. После се люшна назад и опря тежко гръб върху боядисаната врата.

Цинхуа скочи машинално и се вторачи изумена в непознатия чужденец. Бе тридесет и пет — шестгодишен брадат и загорял мъж с големи очи. Носеше кафяво сако на райета и ловджийска шапка от същия плат. Но нещо у него будеше недоумение — макар и чужденец, по външността му не можеше да се определи дали е европеец или азиатец. Така облегнат на вратата с провиснали изпод шапката кичури коса и угаснала лула между зъбите, човек би го взел за пиян до смърт минавач, нахълтал по грешка в чужда къща.

— Какво обичате? — попита почти строго Цинхуа. Тя бе доста уплашена и не помръдваше от масата.

Мъжът поклати глава, за да покаже, че не разбира китайски. Сетне измъкна лулата от устата си и изрече нещо на мелодичен непознат език. Този път бе ред на Цинхуа да поклати с недоумение глава и нефритовите ѝ обечки проблеснаха в светлината на лампата. Като видя как мръщи от уплаха и смущение красивите си вежди, гостът изведнъж прихна гръмогласно, свали непринудено шапката си и тръгна, поклащайки се, към момичето. После се отпусна сякаш сломен на стола от другата страна на масата. В този миг лицето му ѝ се стори

безкрайно близко и познато, при все че не можеше да си спомни нито къде, нито кога го е виждала. Чужденецът награби безцеремонно цяла шепа семки от лакирания поднос, но не започна да ги гризе, а втрещен дръзко в Цинхуа, заговори на своя непознат език, като не преставаше да жестикулира неестествено. Тя пак не го разбра, но макар и смътно, нещо ѝ подсказа, че гостът се досеща за занаята ѝ.

За Цинхуа не беше рядкост да прекара цяла нощ с чужденец, който не знае нито думичка китайски. Тъй че седна отново на стола си и с лъчезарна усмивка, станала ѝ вече навик, заразказва разпалено съвършено непонятни за него смешни истории и случки. През думадве гостът избухваше в неудържим смях, като че наистина я разбираше, и на всичко отгоре ръкомахаше още по-бурно от преди.

Дъхът му вонеше тежко на вино. Но пламналото му от алкохола лице излъчваше такава мъжка сила, че мрачната стаичка стана като че по-светла и уютна. Във всеки случай на Цинхуа ѝ се струваше, че този човек е по-красив от всички чужденци — европейци и азиатци, които бе срещала досега, да не говорим за съотечествениците ѝ от Нанкин. Момичето все не можеше да се отърси от усещането, че вече е виждала някъде това лице. Взираше се в къдриците и челото му и докато се усмихваше мило и любезно, цялата се напрягаше, за да си припомни къде наистина го е видяла за първи път. „Не е ли онзи, който преди време се взеше с дебелия си жена на празнично украсената гемия? Не, не, косата му беше много по-червена. Дали пък не е мъжът, който снимаше с фотоапарат мавзолея на Конфуций? Онзи изглеждаше по-възрастен. А-а, сега си спомням как веднъж пред ресторанта до моста Ли Дадзю някакъв мъж, досущ като този, налагаше с дебела тояга по гърба един рикша. Може би... Ала очите му като че бяха по-сини, или...“

Докато си блъскаше главата, чужденецът запали усмихнат лулата си и започна да изпуска ароматен дим. После пак изрече нещо, позасмя се този път тихичко, протегна пред лицето ѝ два пръста и вдигна въпросително рамене. Жестът му, разбира се, означаваше, че дава два долара. Но Цинхуа се бе заклела да не допуска в постелята си мъж, тъй че само поклати усмихната глава и продължи да чопли семки. Тогава чужденецът се облакоти безочливо на масата, доближи пианото си лице до момичето, втрещи се в нея под мъждивата светлина на лампата и вдигна три пръста. Очите му очакваха отговор.

Цинхуа се отдръпна и на лицето ѝ се изписа объркване. Гостът навярно си мислеше, че не желае да преспи с него само срещу два долара. От друга страна, не знаеше как да му обясни причината за отказа си, след като той не разбираше нито думичка китайски. Разкайвайки се горчиво за глупавото си безразсъдство да го пусне в стаята, момичето се извърна настрана и пак поклати решително глава.

Чужденецът се позасмя, вдигна след минутно колебание четирите си пръста и отново избъбри нещо на своя език. Напълно объркана, Цинхуа подпря глава и се замисли. Нямаше повече сили да се усмихва, но реши да клати отрицателно глава, докато на чужденеца най-сетне му омръзне да търпи упорството ѝ и си иде. Междувременно той разпери петте си пръста и замахна, сякаш искаше да улови нещо невидимо.

После двамата дълго-дълго се препираха с мимики и жестове. Мъжът увеличаваше упорито сумата, докато в крайна сметка, за да ѝ покаже, че не му е жал да плати и десет долара, не разпери пръстите и на двете си ръце. Това бе наистина огромна сума за проститутка, но малката китайка не отстъпваше от своето и тъй като вече стоеше права до масата, изведнъж тропна сърдито с крак и няколко пъти поклати решително глава. В този миг обаче кръстът се откачи кой знае как от пирона и падна с лек звън на каменния под досами краката ѝ.

Момичето протегна трескаво ръка, вдигна го внимателно, плъзна бегло поглед по лицето на разпнатия Христос и се смая — то бе съвършено копие на лицето на среднощния ѝ посетител.

„Чудех се къде съм го виждала, а то било лицето на моя небесен повелител!“ Цинхуа притискаше любовно пиринченото разпятие до гърдите си и се взираше изумена в госта. Чужденецът седеше пламнал от алкохола под мъждивата светлина на лампата, подръпваше от време на време от лулата си и се подсмиваше многозначително. А очите му се плъзгаха алчно по тялото ѝ, по бялата шия, по ушите с нефритовите обечки. Но на Цинхуа ѝ се струваше, че мъжът насреща е преизпълнен с особено, благодушно достолепие.

По едно време гостът остави лулата, наклони красноречиво глава и изломоти нещо през смях. Думите му подействаха на малката китайка като шепот на ловък хипнотизатор. Забравила сякаш милосърдната си клетва, тя сведе усмихната очи и галейки нежно пиринченото разпятие, пристъпи срамежливо към загадъчния

чужденец. Той потършува из джобовете си, подрънка с монетите из тях и все така усмихнат, се вторачи с наслада в момичето. Сетне смехът в очите му се смени с похотлив блясък, чужденецът скочи от стола, сграбчи Цинхуа и я притисна с все сили към вмирисаното си на вино сако. Загубила сякаш съзнание, Цинхуа отметна обезсилена глава назад. По бледите ѝ страни плъзна руменина и тя втренчи като омагьосана очи в лицето пред себе си. В мислите ѝ нямаше вече и помен от благочестивите колебания да се отдаде ли на тайнствения чужденец, или да избегне целувките му, за да не го зарази. Прилепила устни до брадясалата му уста, Цинхуа тръпнеше от едно-единствено пламенно чувство на изгаряща сърцето ѝ радост — радостта от първата глътка истинска любов.

2

Подир няколко часа тихата песен на щурчето в тъмната стая сякаш засилваше есенната печал на диханието на двамата спящи върху постелята. Сънят на Цинхуа се измъкна изпод прашния балдахин и се понесе нагоре към осеяното със звезди лунно небе.

* * *

... Цинхуа седеше на стол от червено сандалово дърво и протягаше пръчиците си за хранене ту към едно, ту към друго блюдо върху масата. Какво ли нямаше на нея — и лястовичи гнезда, и хриле от акула, и задушени яйца, и пушена пъстърва, и печено прасенце, и супа от трепанги, и безброй други лакомства. А изящните чинийки и панички бяха украсени с великолепно рисунки на сини лотоси и златни птици-феникс.

Зад гърба на момичето имаше прозорец с тюлена завеса, под който навярно течеше река, защото оттам долиташе нестихващият ромон на вода и плясъкът на весла. На Цинхуа ѝ се струваше, че е в родния Цинвай. Но тя, разбира се, бе в Христовата обител в небесния град.

От време на време момичето оставяше пръчиците и се оглеждаше наоколо. Ала освен колоните с изрязани върху тях дракони и огромните вази с пищни хризантеми, над които се носеше ароматната пара на блюдата, в просторната зала не се мяркаше жива душа. Независимо от това, щом някое блюдо свършеше, на негово място незнайно откъде се появяваше друго, обвито в топла дъхава пара. Но преди момичето да протегне пръчиците към печения фазан пред себе си, той внезапно изпляска с криле, катурна каната с вино и литна към тавана.

Неочаквано Цинхуа усети, че някой седи безшумно зад гърба ѝ. Без да изпуска пръчиците, се извърна и погледна плахо назад. Там,

където допреди малко като че имаше прозорец, сега върху стол от червено сандалово дърво с атлазена възглавничка седеше величествено непознат чужденец и пушеше наргиле.

Цинхуа веднага разпозна нахлулия внезапно през нощта в стаята ѝ мъж. Само че сега на височина едно шаку над главата му сияеше лъчезарен ореол.

Точно тогава отпреде ѝ се появи така неочаквано, сякаш изскочи от масата, огромно блюдо с ароматна вкусна гозба. Цинхуа протегна мигом пръчиците към него, но изведнъж се сети за чужденеца зад гърба си, изгледа го през рамо и промълви срамежливо:

— Няма ли и вие да седнете на масата?

— Не, яж сама. Изядеш ли това, болестта ти за една нощ ще изчезне — отвърна мъжът с ореола над главата, без да вади дългото наргиле от устата си. Усмивката му излъчваше безгранична обич.

— Значи няма да хапнете заедно с мен?

— Аз ли? Аз не обичам китайските ястия. Не ме ли позна? Исус Христос никога не е вкусвал китайски ястия.

След тези думи Нанкинският Христос стана бавно от сандаловото си ложе, приближи се и целуна нежно по бузата слисаната Цинхуа.

* * *

Когато Цинхуа се събуди от райския сън, студеното есенно разсъмване вече заливаше тясната стаица. Но под прашния балдахин в малкия, наподобяващ лодка креват все още се таеше топъл полумрак. А сред него се очертаваше смътно обърнатото леко настрани лице на още неотворилата очи Цинхуа. Тя лежеше загърнатата чак до кръглата, топчеста брадичка със старото, загубило вече цвета си одеяло. Върху бледите страни на малката проститутка бяха полепнали в безпорядък омазнени навярно от снощната пот лепкави кичури коса, а в ъглите на полуотворените ѝ устни белееха едва-едва като оризови зърна ситните ѝ зъбки.

Цинхуа се събуди, но душата ѝ продължаваше да блуждае сред виденията от съня — пищните хризантеми, ромона на вода, печения фазан, Исус Христос... Само че под балдахина ставаше все по-светло и

в блажените ѝ блянове постепенно нахлу грубата действителност. Нахлу ведно с отчетливия спомен за това как снощи се бе отдала на загадъчния чужденец в същото това тръстиково легло. „Ами ако съм го заразила?“ От тази мисъл ѝ причерня и Цинхуа почувствува, че няма сили да го погледне открито, право в очите. Но още по-мъчително ѝ беше да лежи вече напълно будна и да не се любува на скъпото загоряло от слънцето лице. Цинхуа се подвоуми, отвори боязливо очи и огледа вече съвсем светлото легло. Но освен нея в постелята нямаше никой — нямаше и помен от чужденеца с лице на Христос.

„Значи всичко е било само сън!“ Цинхуа отметна кирливото одеяло и приседна. После разтърка очи, повдигна крайчеца на провисналия тежко балдахин и огледа със сънен поглед стаята.

В мразовития въздух на утрото изплуваха с безжалостна яснота всички предмети и вещи — старата паянтова маса, угасналата лампа, столовете — единият прекатурен на пода, а другият обърнат към стената. Всичко си беше точно като предната вечер. И не само това. Сред разпилените по масата динени семки хвърляше мътни отблясъци малкият пиринчен кръст. Цинхуа примигна със заслепени от светлината очи, огледа стаята и се сви зиморничаво върху изпомачканата постеля.

„Значи не е било сън!“, промълви тя и се замисли за мистериозно изчезналия чужденец. Сигурно се е измъкнал, докато е спяла. Но все пак не ѝ се вярваше или по-скоро ѝ бе твърде тежко да повярва, че той, който я бе ласкал така нежно и страстно, се е измъкнал без думичка за сбогом. На всичко отгоре не се бе сетила да си поиска обещаните десет долара. „Наистина ли си е отишъл?“, каза си момичето и на душата му стана тежко.

Цинхуа посегна към захвърлената върху одеялото черна сатенена роба, но неочаквано ръката ѝ замръзна, а по лицето ѝ се разля руменина. Може би защото дочу пред боядисаната врата във стъпките на тайнствения гост? Или защото просмукалата се в одеялото и възглавницата миризма на вино възроди в съзнанието ѝ спомена за отминалата нощ и я накара да изтръпне от срам? Не, в този миг Цинхуа почувствува, че с нея е станало чудо; че само за една нощ от страшната болест не е останала и следа.

„Значи това бе самият Исус Христос!“

Сякаш обезумяла, Цинхуа скочи от леглото, както си беше по бельо, падна на колене върху студения каменен под и зашепна страстна молитва като очарователната Мария от Магдала пред възкръсналия Христос...

3

Една пролетна вечер година подир това някогашният млад японец, попаднал по чиста случайност при малката проститутка, отново седеше срещу нея на паянтовата маса под мъждивата светлина на лампата.

— Виждам, че не си свалила кръста от стената — подметна по едно време насмешливо той.

Тогава Цинхуа стана изведнъж много сериозна и започна да му разказва необикновената история за това как една нощ Христос слязъл в Нанкин и я излекувал от болестта ѝ. А докато я слушаше, младият японец си мислеше следното:

„Знам го аз загадъчния чужденец, този японо-американски мелез. Ако не се лъжа, името му е Джордж Мъри. Един мой приятел — кореспондент от «Ройтер», разказваше, че онзи му се хвалел как подмамил една набожна проститутка да преспи с него, издебнал я, докато спяла дълбоко, и се измъкнал, без да ѝ плати нито грош. Когато предния път бях тук, двамата се случихме в един и същи шанхайски хотел, тъй че и досега помня физиономията му. Представяше се, ако не ми изневерява паметта, за кореспондент на английски вестник, но въпреки приятната си външност правеше впечатление на долен и лош човек. Впоследствие се разболя от сифилис и полудя... Излиза значи, че от нея се е заразил. А тя и досега си мисли, че онзи развратен мелез е бил Христос! Дали ще е за нейно добро, ако ѝ отворя очите? Или пък да я оставя с тази нейна илюзия, напомняща някаква древна западноевропейска легенда?...“

Цинхуа свърши разказа си и сякаш опомнил се, японецът драсна припряно клечка кибрит и запали скъпа ароматна пура. После си наложи да попита с преднамерено любопитство:

— Така ли?... Колко странно наистина!... И оттогава нито веднъж ли не си боледувала?

— Нито веднъж — отвърна жизнерадостно и без капчица колебание Цинхуа и отново зачопли динени семки.

22 юни 1920 г.

---

[1] „Гуанланвин“ — хапчета, съдържащи живак, които действуват против сифилис.

„Дзялуми“ — живачна мас срещу сифилис. — Бел.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.